

..... [p1]

Mijn Achtbaren [zeer] [geleerde] Heer

Johan Winkler

aen den Kleenen Houtweg 61

tot

Haerlem

Nederland

..... [p2]

Mijn achtbare Heer en vriend,

Spaar dan maar uwen tijd; ik zal u een afdruk van mijn schrijven over Gailliards werk toezenden, dat gij, wat spelling aangaat, believe 't u, zult wijzigen en veranderen, met mijnen dank.¹ Gij hebt volkomen gelijk, de *glossaire* in 't [*fransch*] is een dwaasheid² maar Gailliard, al is hij ook een wel-gezinde brugsche vlaamschspreekende Vlaming, schrijft beter in 't [*fransch*] als in 't [*vlaamsch*]; hij schaamt er hem over, maar hij is zoo er hier velen zijn: hollandsch schrijven en kan hij niet; [*vlaamsch*] schrijven en durft hij zeker niet, of nog niet; hij is aan 't leeren.³ Hij schrijft naar mij en naar De Bo, zijne oud-meesters, daar of daar in gebräkeld⁴ [*hollandsch*] [*vlaamsch*] [*vlaamsch*] hollandsch. 't Zal helpen als ik hem uw schrijven onder de neuze zal gehouden hebben.

.....

- 1 In zijn [vorige brief \(geschreven tussen 01/11/1882-03/11/1882, Haarlem\)](#) sprak Winkler zijn ongenoegen uit over de "hollandsche spelling" van 'aa' en 'uu' voor 'ae' en 'ue' die Gezelle hanteerde in zijn aanprijzing van de *Glossaire flamand* van Edward Gailliard in *Rond den Heerd*: 17 (29 October 1882) 49, p.385-387. Winkler vroeg daarbij ook of hij dit mocht aanpassen wanneer hij het stuk zou afschrijven voor een lokaal tijdschrift.
- 2 Ook het feit dat Gailliard zijn *Glossaire* in het Frans schreef stemde Winkler niet goedgezind. Hij interpreteerde dit als "onvaderlands" en gaf aan dat het werk hierdoor voor hem geen enkele waarde had.
- 3 In de correspondentie van Gailliard met Gezelle vinden we in een naschrift bij een [brief van Gaillaird \(24/07/1882, Brugge\)](#): "Excusez si j'écris en fr. A ma honte je dois avouer que je me manie le flam. que difficilement. Mais cela ne durera pas, je vous le promets."
- 4 verhakkeld

Ik was te wege de bulla⁵ friesch en [vlaamsch] uit te geven, bij gebrek aan iets beters, en omdat ik hoopte bij sommigen aldus gemakkelijker in- en toegang te kunnen vinden en het bestaan van het [friesch], of ware 't nu maar

..... [p3].....

dat alleen, bekend te maken.⁶ Uw voorstel van samensprake⁷ staat mij veel beter aan, en zal daar geren, in mée doen, zoo vele en zoo wel als ik maar en kan.

Ik heb u mijnen vriend algenoegzaam uit Uwe brieven en gedrukte werken leeren kennen om te weten dat gij met geen wierook gediend en zijt, ook en was 't mijn inzicht niet, als ik uwen naam gebruikte, u daarmee te plagen. Waar mijn liedje⁸ ook toekomt zal 't onze [vlaamsche] jongens deugd doen uwen name er op te zien, immers hij heeft in vlanderen zijn beteekenis.

Jan: hoeveel eiers hân de spreewen ěp ilder skeurdek in 't twēdde broet?

.....

- 5 Een door paus Pius IX op 8 december 1854 uitgevaardigde pauselijke bul ter bevestiging van het dogma van de Onbevleete Ontvangenis van Maria. In 1878 verscheen een editie in het Nederlands en het Fries, onder andere bewerkt door Winkler.
- 6 In zijn [vorige brief \(geschreven tussen 01/11/1882-03/11/1882, Haarlem\)](#) schreef Winkler dat het hem niet erg nuttig leek om de Bulla van het Fries naar het Vlaams te vertalen. Hij was van mening dat er genoeg andere Friese teksten waren waaruit de eigenaardigheden van zijn taal beter zouden blijken.
- 7 In een [vorige brief aan Gezelle \(25/10/1882, Haarlem\)](#) stelde Winkler een gezamenlijke publicatie voor in de vorm van een volksaardige dialoog tussen een Vlaming en een Fries. Een handschrift van Winkler getiteld "Vlaamsch en Friesch. Een spoorwegpraatje over friesche en vlaamsche, hollandsche en nederlandsche taal." werd gepubliceerd in het opstel van C. Gezelle, *Guido Gezelle en Johan Winkler*, in: Biekorf: 35 (1929) p. 41-53. Dit volledige handschrift van Winkler is aanwezig in het Guido Gezellearchief in Brugge (nr. 2595b G). Ook van Gezelle berusten fragmenten van het handschrift van een samenspraak over het Vlaams en het Fries in het archief (nr. 2595) met tal van correcties. Bij Gezelle wilde het niet echt vloten en Winkler vroeg later in [een brief van 08/03/1883](#): "Hoe gaat het met ons spoorwegpraatje"? Komt er nog wat van, en blijft gij genegen het uwe eraan toe te voegen? " De samenspraak tussen Winkler en Gezelle werd nooit als sluitend geheel gepubliceerd.
- 8 Gezelle droeg het gedicht *De Vlaamsche Zonen* (21/10/1882) op "aan Joh. Winkler, den vrijen Fries". Aanleiding hiervoor is de [brief van Winkler van 20/10/1882](#), waarin hij zijn bezoek aan Vlaanderen meldt voor de volgende zomer.

Pee: 'k en wete 't niet, ze ziin verschuujd, te Brugge ze bennen verschuuwd. Dat ware: schou geworden en vernest. Dit laatste [woord] zou iedereen hier verstaan maar 'k en heb het nooit gehoord. Vernestelen (van nestel) is alhier verwarren te zeggen.⁹

Ghijsbert-om¹⁰ Ghijsbrecht-oom? in 't [vlaamsch] of Berten-oom. en Japix is dat niet Jacopiks, Jacobings, Jacob's

..... [p4].....

zoons, "Coppens" in 't [vlaamsch]?

Nu versta ik hem goed, uwen Japix¹¹ Forsorret¹² had ik reeds achterhaald. gaainge¹³ is bij ons gouste, "goesting" zoo sommigen hier de hollanders na schrijvend; Mijn vader zaliger, een hovenier, had over de 30 soorten van hulsten¹⁴

De peerden luikooren¹⁵ in vlander¹⁶ de kleine kinderen lokken (= trekken, zuigen en eene lokvinke [vergelijk] lokaas is eene vinke die men, aan een touwtje trekkende, op en neer doet vliegen, om andere vinken in 't net te trekken. Hoe nader Brugge hoe meer friesch in de tale, ondervinde ik, b.v. te Brugge zegt me ' 'k ben, je bet, 'j ist hi (of 'j is) me bennen, je bet, ze bennen.

.....

- 9 Gezelle vertaalt hier een door Winkler verzonnen Friese dialoog uit zijn [brief van 25/10/1882 \(Haarlem\)](#), bestemd om de betekenis van het woord 'fornest' of 'vernest' te verduidelijken.
- 10 In een [vorige brief \(25/10/1882, Haarlem\)](#) liet Winkler verstaan dat het Friese volk soms amicaal naar Gysbert Japicx verwees als Gysbert-om (Gysbert-oom).
- 11 Bij een [vorige brief \(25/10/1882, Haarlem\)](#) voegde Winkler een gedicht uit Gysbert Japicx' werk "Friesche rymlyerye; yn trye delen forschaet", samen met een eigen vertaling hiervan en enkele verklarende voetnoten.
- 12 Winkler vertaalde het Friese woord 'forsorret' als 'verdroogt'.
- 13 Winkler vertaalde het Friese 'Lân-geanne' als 'Land-blijdschap'. In een voetnoot verduidelijkte hij dat 'geanne' of 'geane' een verslijting was van 'geadinge' met de betekenis van 'genoegen' of 'genot'.
- 14 Winkler vroeg zich, eveneens naar aanleiding van het gedicht van Japicx, af of de hulstplant dezelfde naam droeg in het Vlaams.
- 15 Het oor tegen het luik leggen om iets af te luisteren, en vandaar: ongemerkt trachten iets te weten te komen. (WNT)
- 16 Winkler vertaalde het Friese woord 'lûka' als 'trekken', en vroeg zich af of de 'peerden' in Vlaanderen 'luik-oorden'. Dit zou opnieuw op een verwantschap tussen de Friese en Vlaamse taal duiden.

Laat mij mijn haastig schrijven sluiten. Ik sceppe oprecht behagen in uwe nederige ootmoedige rechtzinnige vrijpostigheid. Verstaan doen wij ons heel wel, al zoo vele toch, als men bij brieven malkaar verstaan kan. "Wraken" en heb ik niet gemeend.¹⁷ Wij wij zijn elk-

..... [p5].....

kander veel nader onder veel opzichten als dat ge, zonder andere ondervinding als brieven schrijvende, weten kunt. Veel beter zou ik, en 't zij welk mijner gelijken, één string trekken met U, als met al dat walsch en valsch¹⁸ is.

Hadde ik 't zij de Bulla, 't zij uw Dialecticon over vijf jaar alreeds in bezit gehad, wij zouden van over vijf jaar al nader kennis gemaakt hebben.¹⁹ Ik heb een Dialecticon in leeninge en was er te wege eenen index op te doen maken, immers om het dagelijksch gebruik dat ik ervan make mij te vergemakkelijken. 't Verblijdt mij ten hoogsten te mogen weten dat gij mij uw hooggeschat werk al zoo lange al gejeund²⁰ hebt, zoo 't niet met der daad mij geworden en is.²¹ Wist ik dat mijne vier boekdeelkes gedichten²² u zouden welgekomen zijn vanmorgen spoorden ze Haerlemwaard, en dan zaagt gij, in eenen dichtspiegel, eenigszins Vlanderen en

.....

- 17 In zijn laatste brief ([geschreven tussen 01/11/1882 en 03/11/1882, Haarlem](#)) excuseerde Winkler zich voor zijn "gewraakte zinsnede" uit een eerdere brief ([25/10/1882, Haarlem](#)) waarmee hij Gezelle onopzettelijk beledigd meende te hebben: "Laet het tweede vers uw priesterlik herte niet ergeren!". Hij schreef dit toen als waarschuwing bij het bijgevoegd vers van Gysbert Japicx.
- 18 De uitdrukking "wat walsch is, valsch is" is een verbastering van een vers uit Jacob van Maerlants *Spiegel Historiael*: "die scone walsche valsche poeten / die meer rimen dan si weten". De uitdrukking is vooral bekend geworden door Hendrik Conscience's "De leeuw van Vlaanderen" (1838), waarin "Wat Wals is, vals is. Slaat al dood" naast "Vlaanderen de Leeuw" de strijdkreet is van de Bruggelingen tijdens de Brugse Metten en van de Vlamingen tijdens de Guldensporenslag.
- 19 In zijn vorige brief ([geschreven tussen 01/11/1882 en 03/11/1882, Haarlem](#)) schreef Winkler dat hij zijn vertaling van de Bulla Ineffabilis vijf jaar geleden reeds naar Gezelle opgestuurd had. Hij meende hem eveneens zijn Dialecticon al toegezonden te hebben. Winkler zal de Bulla en het Dialecticon naar Gezelle sturen samen met zijn [brief van 05/11/1882](#). Er zijn een duizendtal boeken van Gezelles oorspronkelijke bibliotheek bewaard in het Guido Gezellearchief, maar Winklers opgestuurde exemplaren zijn niet meer aanwezig in de restanten van de handbibliotheek.
- 20 gegund
- 21 Er zijn een duizendtal boeken van Gezelles oorspronkelijke bibliotheek bewaard in het Guido Gezellearchief. Daarin zitten het Dialecticon en de vertaling van de Bulla niet.
- 22 Gezelle stuurde Winkler de vier delen uit zijn Verzamelde werken: Leuven-Roeselare: Fonteyne-De Meester, 1878-1880:

- 1) Dichtoefeningen
- 2) Kerkhofblommen
- 3) Gedichten, gezangen en gebeden

Uwen toegenegen

Guido Gezelle.

Naschrift: 'k en wil u niet lastig vallen, stel u op uw gemak, wat het antwoorden aangaat, als tusschen vrienden.²³

..... [*p3].....

Nog naschrift: Dank voor het lekkere sap!²⁴ te Brugge heet men het verfijnde sap puuptjecato²⁵ vermoedens pijp-sucaqo? daar achter zit ik nu!²⁶

.....

4) Liederen, eerdichten et reliqua

23 Gezelle schreef dit naschrift in de linkermarge van de laatste pagina van zijn brief.

24 Gezelle verwijst hier naar Winklers uitleg bij het Friese woord 'sop' voor 'zoethoutextract' in zijn vorige brief ([geschreven tussen 01/11/1882 en 03/11/1882, Haarlem](#)). 'Sop' werd ook gebruikt voor 'sap'. Winkler schrijft dat het volk meent dat dit zoethoutextract "Lakris, lakkris, lakkeris" heet omdat het zo lekker is.

25 'Puuptje' verwijst vermoedelijk naar de cilindervorm van het zoethoutextract.

26 Gezelle schreef dit tweede naschrift in de linkermarge van de tweede pagina van deze brief.

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	Winkler, Johan
Verzendingsdatum	[04/11/1882]
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Datum en plaats gereconstrueerd op basis van poststempel.
Annotatie	Datum en plaats gereconstrueerd op basis van poststempel.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.101-103

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, dubbel vel: 209 mm x 134 mm; omslag: 73 mm x 112 mm papier, wit, rechthoekig geruit papiersoort: 4 zijden beschreven; zijden 2 en 4 horizontaal en verticaal beschreven, inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	op vouw zijden 2 en 3: stempel: afbeelding, Guido Gezelle Museum briefomslag bewaard, met adres en postzegel, afgestempeld

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	8840
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.17095

Inhoud

Incipit	Spaar dan maar uwen tyd; ik zal u een af
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	[04/11/1882], Kortrijk, Guido Gezelle aan Johan Winkler
Editeur	Sofie Meneve
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
